

René SCHREIBER, **Das Interregnum in Österreich von den Babenbergen zu den Habsburgern**, BoD – Books on Demand, 2019., 239. str.

Austrijski povjesničar, biograf i putopisac Rene Schreiber donosi nam u djelu »Das Interregnum in Österreich von den Babenbergen zu den Habsburgern« opis kratkog razdoblja u povijesti Austrije koje je obilježeno nadmetanjima vladarskih kuća Babenberg i Habsburg, a koje je označilo početak nove epohe u povijesti te alpske države jer je dinastija Habsburg obilježila njezinu povijest tijekom narednih sedam stoljeća. Knjiga se sastoji od šest dijelova iza kojih slijedi pogovor.

Prvi dio knjige nosi naziv »Das Ende der Babenberger« (8–40) te nas autor upoznaje s činjenicom da je Fridrik II., vojvoda (Herzog) Austrije i Štajerske poginuo na bojnopolju tijekom bitke kod rijeke Litave 15. lipnja 1246. Sin jedinac svojih roditelja time je okončao dinastiju Babenbergerovaca. Car Svetog Rimskog Carstva Fridrik II. slijedio je doskora svog imenjaka u grob te je »vojvodstvo Austrija konačno ostalo bez gospodara«. Interregnum je zavladao ne samo Austrijom nego i čitavim Carstvom te je trajao od 1256. do 1273. Čitateljima nevičnima latinskom autor prevodi pojam »interregnum« dvama njemačkim pojmovima: »Zwischenregierung« i »Zwischenreich«. Nizali su se mnogi pretendenti na tron, ali se knezovi izbornici nikako nisu mogli dogovoriti komu prepustiti krunu. Glavno obilježje toga razdoblja je »Fausrecht«, tj. zakon jačega.

Drugi dio naslovljen je »Ottokar II. Přemysl« (43–76) i u njemu autor donosi elementarne biografske podatke (spominje i spor oko određivanja godine rođenja) i trenutke koji su obilježili njegovo političko, ratničko djelovanje. Otakar II. (ime mu je u tom obliku poznato u hrvatskom jeziku te se u istoj verziji nalazi u »Hrvatskoj enciklopediji«) »je 1251. izabran za vojvodu Austrije i Štajerske«. Svoju vlast učvrstio je brakom s 24 godine starijom Margaretom iz obitelji Babenberger, ali se nakon devet godina od nje »rastao«, ishodiivši za to papinsku privolu. Druga žena bila mu je nećakinja Bele IV., Kunigunda. Iste godine okrunjen je za češkog kralja. Autor upoznaje čitatelje s činjenicom da je uslijed osvajanja i uspješne vanjske politike Otakar II. toliko ojačao da je do kraja šestog desetljeća 13. stoljeća postao opasan za njemačke knezove te su oni 1273. odabrali Rudolfa I. Habsburškog na mjesto cara Svetog Rimskog Carstva. Otakar II. je taj izbor osporio, ali je na kraju izgubio u sukobu te je poginuo u bitki kod Dürnkruta (gradić u Donjoj Austriji, oko 60 km sjeveroistočno od Beča, nedaleko od granice s Češkom) 1278. godine. Odsada su austrijska vojvodstva lensko dobro kralja Rudolfa I. te su od tada bili u trajnom posjedu Habsburgovaca.

Naredni, treći, dio bavi se Rudolfom I. te je naslovljen »Rudolf I. von Habsburg« (80–90). Autor nas upoznaje sa životom Rudolfa I. te drži potrebnim napomenuti da je »izgledno da nije znao pisati te da nije ovladao jezikom učenih srednjega vijeka – latinskim«. Objašnjava obiteljsku situaciju i Rudolfovu rodbinsku povezanost s drugim snažnim političkim akterima svoga vremena. Autor u tom dijelu upozorava da je tada (druga polovica 13. stoljeća) svega sedam knezova imalo pravo izbora kralja te da im od tog vremena potječe naziv »izborni knezovi« (na latinskom im je naslov zabilježen kao *princeps elector imperii*, tj. u doslovnom prijevodu »knez izbornik carstva«). Rudolf I. Habsburški okrunjen je za kralja u Aachenu, drevnoj prijestolnici Karla Velikog.

»Die Widersetzung Ottokars gegen die Wahl Rudolfs zum König« (101–135) tumači daljnji razvoj situacije u Europi: Otakar II., nezadovoljan izborom i krunidbom Rudolfa I., objavio je istomu rat koji je, prema autoru, započeo kad je Rudolf I. odredio da Otakar II. treba vratiti sva dobra koja mu više ne pripadaju, a koja je dotad uživao. Otakar »prirodno to nije htio dobrovoljno učiniti«. Sukob je završio tako da je Otakar kleknuo pred Rudolfom, što autor bilježi kao »zasigurno najponižavajuću situaciju u Otakarovu životu«. Dopusšteno mu je zadržati kraljevinu Češku i markgrofoviju Moravsku. Sukob se nastavio te je 1278. godine došlo do odlučujuće bitke, bitke koja je »odlučivala o sudbini Austrije«.

»Die Schlacht bei Dürnkurk am 26. August 1278« (142–201) detaljnije obrađuje već spomenutu bitku kod Dürnkurta, koja se odigrala 26. kolovoza 1278., uz dva dana prethodnog pripremanja na objema stranama bojnog polja. Opisano je shvaćanje viteštva u jednog i u drugog vojskovođe, kao i razmještaj vojnika, tj. upotrijebljena vojna taktika. Bitka je započela »oko 9 sati prije podne«. I kralj i car sudjelovali su u samom sukobu na bojnopolju. Mišljenja i izvori se razilaze oko toga kako je Otakar II. točno poginuo, tj. kako je ubijen, što autor raspravlja do u detalje (koje oružje je kralja gdje pogodilo i koji dio tijela probilo). Samo je na češkoj strani palo mnoštvo od 12 tisuća vojnika.

»Die Auswirkungen« (212–223) iznosi neke poučke koje je Rudolf mogao izvući iz svog sukoba s Otakarom. Glavni je taj da »će samo tada imati uspjeha kao kralj, ako bude bio dovoljno jak da svoju volju nametne grofovima i zemljoposjednicima«. Pobjeda nad Otakarom označila je početak snažnog rasta dinastije Habsburg, kako u političkom, teritorijalnom i diplomatskom, tako i u brojčanom smislu jer su njezini članovi kasnije vladali golemim svjetskim područjima.

»Nachwort: Weshalb wird die Schlacht in der Tradition noch hochgehalten?« (224–234) donosi tumačenje važnosti bitke koja je obrađena u prethodnom dijelu s obzirom na posljedice koje je imala za povijest Europe, a time i svijeta. Autor u tom sukobu vidi »mobilizaciju nacionalnosti jedne protiv druge«: Česi i Poljaci s Otakarom, a Nijemci i Austrijanci s Rudolfom.

Vatroslav Siketić